

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain muuttamisesta (HE 94/2023 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Veli-Pekka Hautamäki, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jyri Inha, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Vesa Kahilampi, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Leo Olkkonen, maa- ja metsätalousministeriö
- lakiasiainpäälikkö Marika Rinnemaa, Valtiokonttori
- maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- maankäytön asiantuntija Juho Ikonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Maanomistajain Liitto ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi uusjakojen tukemisesta annettua lakia ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annettua lakia. Uusjakojen tukemisesta annetulla lailla säädetään kansallisesta uusjakojen tukemisjärjestelmästä. Uusjakojen jako-osakkaat voivat saada tukea uusjakojen suorittamisesta aiheutuviin hallinnollisiin kustannuksiin ja jaon yhteydessä suoritettavista mukauttamistoi-
menpiteistä aiheutuviin kustannuksiin. Kansallista tukea myönnettäessä on otettava huomioon myös Euroopan unionin valtion tukea koskeva lainsäädäntö. Tuen myöntämismenettelyä ehdote-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

taan tarkistettavaksi lisäämällä lakiin tuen hakemista koskeva sääntely menettelyn selkeyttämiseksi. Lakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi teknisluonteisia tarkistuksia.

Valtiokonttori vastaa uusjakojen tukemisesta annetulla lailla säädetysti uusjakojen suorittamisesta valtiolle aiheutuvien kustannusten perimisestä. Eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin tehtäväksi annettua lakia ehdotetaan tarkistettavaksi teknisluoteisesti uusjakojen tukemisesta annettuun lakiin ehdotettujen tarkistusten johdosta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2024.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Uusjakojen tukemisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi sen vuoksi, että valtiontuen hyväksyttävyyttä koskevat Euroopan unionin säädökset ovat muuttuneet. Lisäksi tarkoituksena on selkeyttää tuen myöntämismenettelyä ja saattaa kansallinen sääntely vastaamaan EU:n lainsäädännössä valtiontuelle säädettyjä vaatimuksia. Esityksen tavoitteena on myös parantaa lain luettavuutta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan sellaisia muutoksia uusjakojen tukemisesta annettuun lakiin ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annettuun lakiin, joiden tavoitteena on selkeyttää Valtiokonttorin tehtäviä ja toimivaltaa. Nämä tehtävät koskevat uusjakotoimituksiin liittyvän investointituen saajan maksettavaksi jäävän osuuden takaisinperintää. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä ehdotettavin väheinä muutoksin.

Yleistä

Valiokunta pitää tilusjärjestelyitä tärkeinä toimenpiteinä, jotka parantavat ruuantuotannon edellytyksiä ja kannattavuutta konkreettisesti sekä näin ollen myötävaikuttavat kansalliseen elintarvikehuoltovarmuuteen. Tilusjärjestelyihin sisältyy välttämättömiä tiejärjestelyjä ja vesienhallinnan toimenpiteitä. Valiokunnan mukaan kyseessä on järkevin keino korjata Suomen pirstoutunutta peltotilusrakennetta. Uusjakojen tukitoimien kohteena olevilla tilusjärjestelyillä on alueellisesti suuri merkitys verrattuna kiinteistönomistajien välisiin vapaaehtoisin tilusvaihtoihin. Toimiva tilusrakenne tehostaa monin tavoin maatalousyrittäjän toimintaedellytyksiä. Muun ohella se vähentää maatalousajoneuvojen liikennöintitarvetta ja viljelykustannuksia. Näin ollen tilusjärjestelyillä on vaikutusta myös maatalouden päästöjen vähentämiseen ja liikenneturvallisuuteen. Ehdotetun lain mukaan tukea voidaan myöntää kiinteistötoimitusmaksuihin ja uusjakojen yhteydessä suoritettaviin tieverkoston ja vesienhallinnan mukauttamistoimenpiteisiin. Esityksen perusteluiden mukaan tuen muotoihin tai investointituen kohteisiin ei esitetä muutoksia, vaikka sanamuotoja ehdotetaan muutettaviksi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvia menoja varten on osoitettu kaksivuotinen siirtomääräraha ja määrärahan taso on viime vuosina ollut noin 3 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarviossa määrärahaa on 2 miljoonaa euroa, mikä siirtää

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

valmisteilla olevien hankkeiden aikataulua eteenpäin. Esityksen arvioidaan lisäävän jonkin verran hallinnon kustannuksia, mutta esityksestä aiheutuvat menot on tarkoitus kattaa olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Esityksellä ei näin ollen valiokunnan saaman selvityksen mukaan ole vaikutuksia valtion talousarvioon.

Ehdotettujen muutosten arviointi

Uusjakojen tuki myönnetään siten, että jätetään perimättä 75 prosenttia jako-osakkaalle kuuluvasta kiinteistötoimitusmaksusta, tai siten, että Maanmittauslaitos maksaa tuettavasta tieverkon tai vesienhallinnan mukauttamistoimenpiteestä aiheutuvat kustannukset valtion varoista toimenpiteen suorittajalle hyväksytysti tehtyä työtä vastaan ja tuen saajalta peritään 50 prosenttia hänen osakaskohtaisesti määrätystä osuudestaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sekä jako-osakkaalta perittävä osuus kustannuksista että yksittäistapauksessa takaisinmaksettavaksi määrättävä tuki ovat voimassa olevan lain mukaan suoraan ulosottokelpoisia, eikä tätä lähtökohtaa ole tarkoitus muuttaa. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, tuleeko uusjakojen tukemisesta annetussa laissa säätää suorasta ulosottokelpoisuudesta täsmällisemmin sen sijaan, että laissa vain viitataan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin (706/2007). Valiokunnan saaman selvityksen mukaan uusjaon osakkaalta perittävä osuus katsotaan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 1 kohdassa tarkoitetuksi julkiseksi maksuksi. Näin ollen osakkaalta perittävä osuus on mainitun lain 3 §:n nojalla suoraan ulosottokelpoinen. Lisäksi uusjakojen tukemisesta annetun lain 13 §:n 4 momenttiin sisältyy informatiivinen säännös, jonka mukaan osasuoritusten suoraan ulosottokelpoisuuteen ilman ulosottoperustetta sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Lain 13 §:ää ei esitetä muutettavaksi tältä osin. Takaisinperittävän tuen osalta suorasta ulosottokelpoisuudesta ehdotetaan säädettäväksi jatkossakin uusjakojen tukemisesta annetun lain 21 §:n 4 momentissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorin toimivallasta huolehtia uusjakojen jako-osakkailta takaisinperittävien osuuksien perimisen lisäksi myös yksittäistapauksissa takaisinmaksettavaksi määrättävän tuen takaisinperinnästä. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotettu muutos selventää nykytilaa, sillä nykyisestä laista ei lainkaan ilmene, minkä tahon toimivaltaan perintätoimien toteutus näissä tilanteissa kuuluisi. Käytännössä Valtiokonttori ei ole viimeksi mainitun kaltaista takaisinperintää suorittanut, joten tältä osin tehtävä on uusi. Perinnästä huolehtiminen myös tältä osin soveltuu kuitenkin luontevasti Valtiokonttorin nykyiseen tehtäväkenttään. Valiokunta pitää esityksessä ehdotettua toimivallan selvennystä tarpeellisena.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kysytty, voidaanko jako-osakkaan lopulliseksi kustannukseksi jäävän osuuden tai takaisinperittävän tuen osalta säätää euromäärästä, jonka alle jäävä määrä voidaan jättää perimättä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällainen perittävän määrän alaraja ei ole mahdollinen, kun kysymys on Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitettuna valtiontukena myönnettävän osuuden perimättä jättämisestä. Aihetta koskeva oikeuskäytäntö edellyttää, että takaisinperintä suoritetaan täysimääräisesti ja korkoineen, eikä mahdollisuutta perittävän summan kohtuullistamiseen tai perimättä jättämiseen ole takaisinperintätapauksissa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa perittävää summaa vastaava osuus voidaan myöntää vähämerkityksisenä tukena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artik-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

lan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU) 2023/2831, jäljempänä de minimis -asetus, ehtojen mukaisesti. Tämä edellyttää kuitenkin perimättä jätettävän määrän osalta tukikelpoisuuden varmistamista takautuvasti sekä tukipäätöksen tekemistä. Valiokunnalle on todettu, ettei tällainen menettely kokonaisuutena kevennä tukien hallinnointia siten kuin lausunnossa on toivottu.

Valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa uusjakojen tukemisesta annetun lain 19 §:ää on ehdotettu täydennettäväksi säännöksellä, joka koskee muuttuneen tukipäätöksen toimittamista Valtiokonttorille. Tieto muuttuneesta tukisummasta on olennainen Valtiokonttorin perintätehtävän kannalta, joten päätöksen toimittamisesta on tarpeen säätää lain tasolla. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudesta on tarpeen säätää erityisesti, jos päätös sisältää tietoa, joka on salassa pidettävää viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetun lain 19 §:ssä ei ole kysymys yksittäisen maanomistajan tukea koskevan tukipäätöksen muuttamisesta. Lainkohtaa on tarkoitus soveltaa tilanteisiin, joissa tuettava uusjako ei hankkeena täyty uusjakojen tukemisesta annetussa laissa säädettyjä tuen edellytyksiä. Lakiehdotuksessa 19 §:n otsikkoa ehdotetaan esityksessä muutettavaksi tavalla, joka tähdentää sitä, että kysymys on koko uusjakoa koskevan tukipäätöksen, ei uusjaon osakaskohtaisen tukipäätöksen muuttamisesta.

Uusjakotoimitusmenettelyn loppukokouksessa käsiteltäviä asioita ovat ehdotetun lain 12 §:n mukaan kiinteistötoimitusmaksun määrääminen ja toimituksen yhteydessä suoritetuista mukauttamistoimenpiteistä aiheutuneiden kustannusten maksuunpano. Maanmittauslaitoksen on toimitettava jäljennös päätöksestä jako-osakkaalta investointikustannuksena perittävästä maksusta Valtiokonttorille. Jos loppukokouksessa todetaan, että toimitus on suoritettu ehdotetun lain 3 §:n mukaisesta päätöksestä poiketen, toimitusmiesten on tehtävä Maanmittauslaitokselle esitys tuen myöntämispäätöksen muuttamisesta. Käytännössä tällainen päätösesitys tehdään tilanteessa, jossa toimituksen lopussa todetaan jaosta saatavien hyötyjen jäävän siitä aiheutuvia kustannuksia pienemmiksi. Tällöin toimituksen loppukokouksessa jako-osakkaalta perittävä kiinteistötoimitusmaksu määrätään maksuunpantavaksi täysimääräisenä ja uusjaon yhteydessä suoritetuista mukauttamistoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset perittäviksi jako-osakkailta täysimääräisinä. Edellä esitetystä seuraa se, että jako-osakkaalta perittävät osuudet määräytyvät lopullisesti toimituksen loppukokouksen perusteella ja mahdollinen tukipäätöksen muuttaminen tapahtuu ennen kuin Valtiokonttorille toimitetaan tieto perittävistä osuuksista. Näin ollen uusjakokohtaisesta muutospäätöksestä ei ole tarpeen toimittaa erikseen tietoa Valtiokonttorille. Jos taas yksittäiselle jako-osakkaalle myönnetty tuki tulee jälkikäteen takaisinperittäväksi, Maanmittauslaitoksen on tehtävä tätä koskeva ilmoitus Valtiokonttorille lakiehdotuksen 21 §:n 4 momentin mukaisesti.

Voimassa olevan lain mukaan hallinnollisten kustannusten tukea on voitu myöntää maatalousyrittäjälle, jos tuki täyttää tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 702/2014 säädetty edellytykset. Tukea ei ole voitu myöntää muulle kuin maatalousyritykselle. Tukea investointikustannuksiin on voitu myöntää, jos tukitoimenpide täyttää muut edellytykset eikä tuki muodostu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuksi valtiontueksi. Esityksessä ehdotetaan muutosta nykytilaan. Maatalousyrittäjien lisäksi uusjakojen jako-osakkaina on myös maanviljelijöille omistamiaan pelloja vuokraavia maanomistajia.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

Esityksen mukaan näiden peltojaan maanviljelystuotantoa varten vuokraavien jako-osakkaiden osuus uusjakojen asianosaisista on noin 30 prosenttia. Esityksessä ehdotetaan, että muille kuin maatalousyrittäjille tuki myönnetään jatkossa niin kutsuttuna vähämerkityksisenä tukena, johon sovelletaan kulloinkin voimassa olevaa EU:n vähämerkityksistä tukea koskevaa asetusta. Maatalousyrittäjinä toimiville uusjaon jako-osakkaille tuki myönnetään jatkossakin maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Valiokunta pitää muutosta tarpeellisena.

Ehdotetun lain 8 §:n mukaan uusjakotoimituksen kiinteistötoimitusmaksusta jätetään valtion lopulliseksi menoksi 75 prosenttia hallinnollisten kustannusten tukena. Uusjakotoimituksen yhteydessä suoritettua tieverkostoa tai vesienhallintaa koskevan mukauttamistoimenpiteen kustannuksista jätetään valtion lopulliseksi menoksi 50 prosenttia investointitukena. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi tuen hakemismenettelyä koskevat säännökset. Erityisesti investointituen osalta EU:n maatalouden ryhmäpoikkeusasetus edellyttää tuen hakemista ennen mukauttamistoimenpiteiden aloittamista. Esityksen mukaan myös muiden kuin maatalousyrittäjien on haettava tukea ennen toimenpiteiden aloittamista. Edellä kuvattu tuki-intensiteettiä koskeva sääntely ulotetaan koskemaan maatalousyrittäjien ohella muita jako-osakkaita. Toisin sanoen kansallisella lainsäädännöllä toteutetaan järjestely, jossa investointituen hakumenettely ja sovellettava tuki-intensiteetti koskee maatalousyrittäjien lisäksi muulla kuin maatalousalalla toimivia vähämerkityksisen tuen saajia, joiden saamaan tukeen EU:n maatalouden ryhmäpoikkeusasetus ei tule sovellettavaksi. Valiokunta pitää tukien hakumenettelyn selkiyttämistä ja yhdenmukaistamista koskevia ehdotuksia asianmukaisina.

Valitun sääntelytavan arviointia

Uusjakojen tukemista koskevan lakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus tämentää, että ehdotetun lain 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettu Euroopan unionin maatalouden ryhmäpoikkeusasetus on komission asetus (EU) 2022/2472 ja Euroopan unionin vähämerkityksistä tukea koskeva asetus on komission asetus (EU) 2023/2831. Ehdotettua muutosta on perusteltu muun muassa yksinkertaistamisella, joka liittyy siihen, ettei lakia tarvitse muuttaa säännösviittausten vuoksi niissä tilanteissa, joissa annetaan uusi, edellisen korvaava asetus. Tähän perusteluun liittyen valiokunta toteaa, että valtioneuvoston asetuksia koskevat EU-säädökset, kuten myös EU:n varoista myönnettävää rahoitusta koskevat säännökset, uudistetaan yleensä EU:n kokonaisuutena rahoituskautta koskien seitsemän vuoden välein. Näin ollen perustelu säästöjen yksinkertaistamisesta vaikuttaa toissijaiselta. Näin toteutettuna sääntely merkitsee sitä, että valtioneuvoston asetuksien muutokset eivät tule eduskunnan käsiteltäväksi, elleivät ne vaikuta laissa säädettyihin tuen ehtoihin. Myös eräissä valiokunnan saamissa lausunnoissa on pidetty asianmukaisempaan yksityiskohtaisten viittausten sisällyttämistä lakiin, kun kysymys on EU:n asetuksista.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei uusjakojen tukemisesta annetussa laissa ehdoteta säädettäväksi EU:n valtioneuvoston asetuksiin perustuvista tuen myöntämisen keskeisistä edellytyksistä toisin kuin esimerkiksi kestävän metsätalouden määräraha- ja kannustejärjestelmästä annetussa laissa (71/2023), jossa vastaavaa viittaustekniikkaa on käytetty vähämerkityksisen tuen osalta. Viimeksi mainitussa laissa perussäännökset, myös vähämerkityksisenä tukena myönnettävän tuen ehdoista, sisältyvät lakiin. Tämä on ratkaisuna perusteltu eräissä tapauksissa silloinkin, kun kysymys on Euroopan unionin asetuksen täytäntöönpanosta. Ensinnäkin jäsenvaltiolla on kansallista liikkumavaraa sen suhteen, mitä EU:n valtioneuvoston asetuksia se soveltaa kuhunkin tukeen. Li-

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

säksi on asianmukaista säätää tuen keskeisistä ehdoista lain tasolla silloin, kun kansallisesti päätetään soveltaa vähämerkityksisenä tukena myönnettävään tukeen kokonaan tai osittain samoja ehtoja kuin muun EU:n valtiontukisäännön perusteella hyväksyttävään tukeen. Valiokunnan käsityksen mukaan kyse voi olla sellaisesta kansallisen liikkumavaran käytöstä, joka kuuluu eduskunnan toimivaltaan. Lisäksi EU:n valtiontukisäännöt ovat luonteeltaan ensi sijassa jäsenvaltioita velvoittavaa sääntelyä, joiden täytäntöönpano kansalaisia velvoittavalla tavalla edellyttää usein kansallista sääntelyä.

Esityksessä ehdotetulla tavalla toteutettu sääntely johtaa siihen, että maatalousyrittäjälle myönnettävään tukeen sovelletaan osittain eri ehtoja kuin muulla toimialalla toimivaan vähämerkityksisen tuen saajaan, vaikka tuen kohteena on sama uusjakotoimitus. Näitä seikkoja ei ole kattavasti käsitelty hallituksen esityksen perusteluissa, vaikka tuen myöntämismenettelyssä ilmeneviä eroja on jonkin verran selvitetty yksityiskohtaisissa perusteluissa. Kun ehtoja ei yhdenmukaisteta kansallisella lainsäädännöllä, maatalousyrittäjää koskevat ryhmäpoikkeusasetuksen tuen kasautumista koskeva sääntely sekä kielto myöntää tukea taholle, jota on pidettävä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä tai jota koskee komission takaisinperintämääräys, eivät tule sovellettavaksi vähämerkityksisen tuen saajaan.

Edellä todettu merkitsee sitä, etteivät tuen takaisinperinnän edellytykset, joista säädetään uusjakojen tukemisesta annetun lain 21 §:ssä, tule sovellettavaksi samalla tavalla eri toimialoilla toimiviin tuen saajiin. Lisäksi valittu sääntelymalli merkitsee sitä, etteivät tulevat EU:n valtiontukisääntöjen muutokset tuen myöntämisen olennaisiin ehtoihin tule eduskunnan käsiteltäväksi, vaan kyseessä on eräänlainen ennakkohyväksyntä kaikkiin tuen ehtojen muutoksiin pois lukien ehdotettuun lakiin sisältyvä tuki-intensiteettiä koskeva sääntely ja tuen myöntämismenettelyä koskeva sääntely. Kaiken kaikkiaan valiokunta ei pidä toivottavana, että tällainen sääntelymalli yleisyy sen toimialan tukilainsäädännössä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

3. luku. Uusjakokustannusten maksaminen ja tuen myöntäminen jako-osakkaalle

12 a §. Euroopan unionin valtion tukea koskevan lainsäädännön soveltaminen. Valiokunnan saamassa lausunnossa on kiinnitetty huomiota siihen, että 12 a §:n säännös on muotoiltu epätyypilliseen tapaan ja jättää epäselväksi, onko pykälän viimeinen virke tarkoitettu asetuksenantovaltuudeksi. Valiokunta ehdottaa, että säännöstä täsmennettäisiin tältä osin vastaamaan lainvalmisteluohjeistuksen mukaan yleisesti käytössä olevia valtuussäännöksen muotoiluja.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 94/2023 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 94/2023 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014) 6 ja 7 §,
muutetaan 1 ja 2 §, 2 luvun otsikko, 3–5 ja 8–10 §, 3 luvun otsikko, 11 ja 12 §, 13 §:n 3 momentti, 14 §:n otsikko, 17 §:n 1 momentti sekä 18, 19, 21 ja 22 § sekä
lisätään lakiin uusi 12 a § seuraavasti:

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on parantaa tilojen toimintaedellytyksiä ja maa- ja metsätalouden kannattavuutta edistämällä tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen kiinteistörakenteen sekä sitä palvelevan tieverkoston ja vesienhallinnan luomista.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään uusjaoista aiheutuvien toimituskustannusten ja uusjakojen yhteydessä suoritettavista mukauttamistoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta valtion varoin sekä jako-osakkaalle valtion varoista myönnettävästä tuesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

2 luku

Uusjaon tukeminen

3 §

Tuen myöntäminen uusjaolle

Uusjaon toteuttamista voidaan tukea valtion varoin, jos jaolla voidaan oleellisesti kehittää maa- ja metsätalouskäytössä olevan alueen kiinteistörakennetta ja jaolla saavutettavat hyödyt ovat kustannuksia suuremmat.

Maanmittauslaitos päättää uusjaon tukemisesta valtion varoin toimitusmiesten esityksestä, jos toimituksen hakija tai toimituksessa jako-osakkaana oleva muu asianosainen sitä pyytää.

Päätös tuen myöntämisestä uusjaolle on tehtävä ennen toimituksessa tehtävää päätöstä toimituksen edellytyksistä ja laajuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään toimitusmiesten esityksen sisällöstä.

4 §

Uusjaon yhteydessä suoritettavan mukauttamistoimenpiteen rahoittaminen

Uusjaon yhteydessä suoritettava tieverkostoa tai vesienhallintaa koskeva mukauttamistoimenpide voidaan rahoittaa valtion varoin, jos mukauttamistoimenpide on tarkoituksenmukaisen kiinteistörakenteen vaatima ja välttämätön sekä esitetty suoritettavaksi uusjakotoimituksessa.

Valtion varoista voidaan rahoittaa vain tuettavan mukauttamistoimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat toimitusmiesten hyväksymän kustannusarvion mukaiset tarpeelliset ja kohtuulliset rakentamiskustannukset ja suunnittelukustannukset.

Maanmittauslaitos päättää valtion varoin uusjaon yhteydessä rahoitettavat ja tuettavat tieverkostoa ja vesienhallintaa koskevat mukauttamistoimenpiteet toimitusmiesten esityksestä hyväksytyn ja lainvoimaisen uusjakosuunnitelman ja toimenpidekohtaisten suunnitelmien perusteella.

5 §

Tukimuodot

Valtion varoista voidaan myöntää uusjaon jako-osakkaalle tukea:

1) uusjakotoimituksesta aiheutuviin kiinteistötoimitusmaksuihin (*hallinnollisten kustannusten tuki*); ja

2) kustannuksiin, jotka aiheutuvat uusjaossa suoritettavasta tieverkostoa tai vesienhallintaa koskevasta mukauttamistoimenpiteestä (*investointituki*).

Toimitusmiesten on informoitava uusjaon asianosaisia tuen hakumenettelystä sekä myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista toimituksen edellytyksiä ja laajuutta selvitettyä.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

8 §

Tuki-intensiteetti

Uusjakotoimituksen kiinteistötoimitusmaksusta jätetään valtion lopulliseksi menoksi 75 prosenttia hallinnollisten kustannusten tukena.

Uusjakotoimituksen yhteydessä suoritettua tieverkostoa tai vesienhallintaa koskevan mukauttamistoimenpiteen kustannuksista jätetään valtion lopulliseksi menoksi 50 prosenttia investointitukena.

9 §

Tuen saaja

Tukea voidaan myöntää uusjaossa jako-osakkaana olevalle luonnolliselle henkilölle, yksityisoikeudelliselle tai julkisoikeudelliselle yhteisölle, säätiölle ja kuolinpesälle.

10 §

Tuen hakeminen

Hallinnollisten kustannusten tukea ja investointitukea on haettava Maanmittauslaitokselta.

Investointitukea on haettava ennen tuettavien mukauttamistoimenpiteiden aloittamista.

Tukihakemuksen on sisällettävä tiedot:

- 1) hakijasta;
- 2) tukimuodosta ja
- 3) mukauttamistoimenpiteestä, johon tukea haetaan.

Maanmittauslaitos voi antaa tarkemmat määräykset tuen hakumenettelystä ja hakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

3 luku

Uusjakokustannusten maksaminen ja tuen myöntäminen jako-osakkaalle

11 §

Kustannusten maksaminen

Maanmittauslaitos maksaa tuettavasta tieverkoston tai vesienhallinnan mukauttamistoimenpiteestä aiheutuvat kustannukset valtion varoista toimenpiteen suorittajalle hyväksytysti tehtyä työtä vastaan.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

12 §

Maksupäätös

Maanmittauslaitos päättää tuen myöntämisestä.

Jako-osakkaalta peritään uusjaon kiinteistötoimitusmaksuna 25 prosenttia maksun täydestä määrästä. Päätöksestä on käytävä ilmi hallinnollisten kustannusten tukena perimättä jätettävän kiinteistötoimitusmaksuosuuden rahallinen arvo. Kiinteistötoimitusmaksun perimisestä säädetään kiinteistötoimitusmaksusta annetussa laissa (558/1995).

Jako-osakkaalta peritään investointikustannuksena 50 prosenttia tuettavan mukauttamistoimenpiteen osakaskohtaista kustannusosuutta vastaavasta täydestä määrästä. Päätös on tehtävä sen jälkeen, kun investointikustannusten suuruus ja osittelu on ratkaistu lainvoimaisesti. Päätöksestä on käytävä ilmi investointitukena perimättä jätettävän kustannusosuuden rahallinen arvo, perittävän pääoman määrä, 13 §:n 1 momentissa säädetty korko, koronmaksuvelvollisuuden alkamishetki sekä osasuoritusten eräpäivät.

Jos 3 momentissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamista tuetaan valtion varoin muun kuin tämän lain nojalla, toimenpiteeseen ei myönnetä tässä laissa tarkoitettua investointitukea.

Maanmittauslaitoksen on toimitettava jäljennös päätöksestä jako-osakkaalta investointikustannuksena perittävästä maksusta Valtiokonttorille.

12 a §

Euroopan unionin valtion tukea koskevan lainsäädännön soveltaminen

Hallinnollisten kustannusten tuki ja investointituki myönnetään tuen hakijana olevan yrityksen toimialasta riippuen joko maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai vähämerkityksisenä tukena sen Euroopan unionin säädöksen mukaan, joka kulloinkin on voimassa ja jota voidaan soveltaa edellä mainittuun tukeen. Euroopan unionin säädöksen tarkemmasta yksilöinnistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Investointituen saajan maksettavaksi jäävän osuuden perintä

Tuen saajan maksuvelvollisuus alkaa toisena vuotena sen vuoden jälkeen, jona Maanmittauslaitoksen 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksupäätös annettiin.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

14 §

Osuuden kertasuoritus ja ylimääräiset lyhennykset

17 §

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisterimerkinnät

Kun Maanmittauslaitos on tehnyt 12 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen, sen on tehtävä viipymättä merkintä 16 §:ssä tarkoitettu panttivastuusta lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.

18 §

Toimenpiteen kilpailuttaminen

Valtion varoista tuettavien 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen mukauttamistoimenpiteiden urakalla teettämiseen sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) säädetään.

19 §

Uusjakokohtaisen tukipäätöksen muuttaminen

Maanmittauslaitos päättää 3 §:n mukaisen tukipäätöksen muuttamisesta toimitusmiesten esityksestä.

Toimitusmiesten on tehtävä Maanmittauslaitokselle esitys tukipäätöksen muuttamisesta, jos uusjako on suoritettu huomattavalta osalta toisin kuin päätöstä annettaessa oli edellytetty.

21 §

Tuen takaisinperintä

Valtion lopulliseksi menoksi 8 §:n mukaan jäävä osuus tuesta on perittävä takaisin, jos:

1) tuettava uusjakotoimitus tai mukauttamistoimenpide on toteutettu siten, etteivät tuen myöntämisen edellytykset täyty;

2) Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Maanmittauslaitos päättää tuen takaisinperinnästä. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä määrä ja sille suoritettava korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä.

Tuen saajan on maksettava takaisinperittävälle määrälle korkolain 3 §:n 2 momentissa säädettyä vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on suoritettava 12 §:ssä tarkoitettun maksun eräpäivästä tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettuun eräpäivään.

Maanmittauslaitoksen on toimitettava jäljennös päätöksestään toimitusinsinöörille ja Valtiokonttorille.

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

Takaisinperittävä saatava on suoraan ulosottokelpoinen sen jälkeen, kun päätös sen takaisinperinnästä on saanut lainvoiman. Saatavan perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytöntöönpanosta annetussa laissa.

Valtiokonttori huolehtii tuen sekä sille määrätyn koron takaisinperinnästä. Perintään sovelletaan, mitä eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetussa laissa säädetään uusjakotoimituksiin liittyvien saattavien perinnästä.

22 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen muussa kuin 21 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan uusjakotoimituksen yhteydessä myönnettävään tukeen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain (78/2007) 1 §:n 3 kohdan c alakohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2024 vp

1 §

Siirrettävät lainat ja saamiset

Tämän lain nojalla maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella, lääninhallituksilla ja maanmittaustoimistoilla, jäljempänä *siirtävät viranomaiset*, on oikeus siirtää Valtiokonttorin hoidettavaksi:

3) maanmittaustoimistojen hoidettavana olevat valtion saamiset, jotka ovat syntyneet seuraavien lakien nojalla:

c) laki uusjakojen tukemisesta (1423/2014).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 20.3.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenna Simula ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Janne Jukkola kok (osittain)
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola